
IZ RECENZIJE

SPODBUDA H GLOBLJEMU RAZMISLEKU

PROF. DDR. BARICA MARENTIČ POŽARNIK

Zasnova obširne monografije kaže, da je bilo uredniku in avtorjem veliko do tega, da v vsej polnosti prikažejo izredno širok razpon delovanja ter srž idej tega našega eminentnega pedagoga in misleca, ob tem pa tudi vsa nasprotovanja, obsodbe in očitke z raznih strani, ki so jih bile njegove ideje deležne. S tem namenom so v monografijo vključili tako originalna avtorjeva besedila in skrbno izbrane odlomke iz njih kot tudi del korespondence, intervjuje, poglede na njegovo delovanje s strani spremljevalcev njegovega strokovnega dela po posameznih področjih in priložnostne osebne in čustveno obarvane zapise. Prav ta raznolikost poglavij, tako slogovna kot tudi vsebinska, se združuje v bogat kaleidoskop, iz katerega si lahko bralci, tako tisti, ki so že prej spremljali njegovo delovanje, kot tudi oni, za katere bo marsikaj novega, sestavijo diferencirano podobo ne le o življenju in delu, delovanju in nehanju tega plodovitega in za marsikoga spornega misleca, ampak tudi podobo o vrenjih in ideoloških sporih, ki so zaznamovali burno obdobje naše polpretekle zgodovine.

Zarisuje se zlasti 'portret' 70. let, obdobje, ko je bila Pedičkova 'antropološka', v humanizmu občih vrednot zasidrana pedagogika deležna ostre politične obsodbe, ideoloških nasprotovanj, zavračanj in tudi ukrepov, ki so ga, kot sam pravi, pahnili v strokovno osamo. Ob tem pa je zanimivo tudi soočanje z razmerami v 90. letih, ki v marsičem niso produktivno prerasle dilem v odnosu vzgoja – izobraževanje, ideološka – nevtralna šola in v katerih je bilo 'liberalistično enoumje' tudi deležno Pedičkove ostre kritike.

Nizanje avtentičnih odlomkov, pričevanj sodelavcev in somišljenikov vsakomur omogoča, da si ne glede na lastne nazore ustvari podobo rojevanja, križanja in spopadanja različnih idej, in to na neverjetno široki paleti področij, ki se jih je Pediček loteval in na njih pustil svoj pečat, vse od predšolske vzgoje prek šolskega svetovalnega dela, specialne pedagogike, vzgoje staršev, spolne vzgoje, izobraževanja odraslih, športne vzgoje; loteval se je raziskovalne metodologije, etičnega kodeksa učiteljev, pedagoške terminologije in še česa.

Ob raznolikosti področij pa je še bolj izrazita enotnost, celovitost osnovnega humanističnega in antropološkega izhodišča, ki ga je Pediček dosledno uveljavljal na svojstven, samonikel način. Ta je razviden tako iz svojstvene terminologije (obstaja vrsta izrazov, ki jih ni uporabljal nihče drug – morda bi bil zanimiv slovarček) kot

tudi iz dejstva, da v nasprotju z ustaljeno znanstveno prakso (ki marsikje prerašča v pretirano citatomanijo) v svojih delih zelo malo citira bodisi tuje ali domače avtorje, celo tiste, ki jih šteje za svoje učitelje, npr. Trstenjaka, Gogalo, Šegulo.

V celoti gledano pa je struktura zbornika zelo premišljena in učinkovito vodi od Pedičkovih avtentičnih besedil in izjav prek zapisov strokovnih kolegov in intervjujev do bolj osebnih spominskih utrinkov. Tudi meni se je razkrilo marsikaj novega zlasti o njem kot človeku, čeprav sem mislila, da ga dovolj dobro poznam iz nekajletnega službovanja pod isto streho Pedagoškega inštituta, kjer sem takrat tudi odklonila ponujeno možnost, da ga nasledim na mestu direktorja, ki ga je izgubil po blejskem incidentu. Posebej se me je dotaknilo njegovo, kot pravi Bogomir Novak, »avtobiografsko učenje«, prikazano ob zaključku prvega dela: brezkompromisno, tudi samokritično razkrivanje lastne življenjske zgodbe, analiza odločitev, s katerimi se je odzival na izzive 'razklanega' časa, in na koncu ob odpuščajoči drži poskus notranje in zunanje pomiritve.

Mnoge njegove ideje so še danes aktualne; ne le tiste o celostni vzgoji, ampak tudi s tem povezane kritike pozitivizma, objektivizma in enostranske kvantifikacije v družbenih znanostih, pa tudi svarilo pred naivno vero v izključno dobrobit materialnega napredka in znanstveno-tehnične revolucije.

Menim, da je tak zbornik dobrodošel, saj lahko vsakega pozornega bralca spodbudi h globljemu razmisleku, ob tem ko pomembno bogati podobo razvoja naše pedagoške misli v polpreteklem obdobju in tudi širše prikaže družbene silnice ter protislovja med pedagogiko in družbo, ki tudi do danes še niso zadovoljivo razrešeni oziroma se vedno znova rojevajo.

Ljubljana, april 2012